

vergadering **C161**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 8 maart 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het project met betrekking tot lokale voedselstrategieën – 1594 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het potentieel van biomassa uit landschapsbeheer – 1605 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitspraken over de toekomst van de landbouw door de topvrouw van het intergouvernementele platform IPBES bij de uitreiking van een ere-doctoraat door de UHasselt – 1383 (2022-2023)	7
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitbraak van de dollekoeienziekte in Nederland – 1373 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het geval van dollekoeienziekte in Zuid-Holland – 1391 (2022-2023)	10
VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Europese schoolfruitprogramma – 1593 (2022-2023)	12
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de vraag van de agrovoedingssector tot oprichting van het wetenschappelijk comité voor de erkenning van stikstofreducerende technieken – 1717 (2022-2023)	16
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de protestacties van fruittelers in Brussel voor eerlijke prijzen – 1477 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de lage prijzen die fruittelers krijgen voor hun producten – 1518 (2022-2023)	19

VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het project met betrekking tot lokale voedselstrategieën – 1594 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Zoals u weet zijn er tot 2022 op basis van projecten plattelandsmiddelen gegaan naar de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), die dan op die manier de lokale besturen ondersteunt bij hun lokale voedselstrategieën. Wat moeten wij ons daarbij voorstellen? Dat is een proces waarbij burgers, beleidsmakers, boeren en andere lokale actoren nadenken over hoe ze voedselsystemen kunnen veranderen en welke acties kunnen worden gerealiseerd.

Het gaat zowel over de productie als over de consumptie en bouwt verder op initiatieven die al bestaan. Ook klimaatdoelen, sociale en economische doelen staan voorop in die lokale voedselstrategieën. Op die manier komt men tot een gedragen visie, waarbij alle doelgroepen en thema's in een gezamenlijk voedselbeleid worden gegoten.

Ondertussen heeft uw collega Jo Brouns ook Go4Food gelanceerd, wat ook een Vlaamse voedselstrategie is.

Daarom heb ik een paar vragen voor u, minister.

Hoe kijkt u naar het afgelopen project van de lokale voedselstrategieën? Wat is uw evaluatie? Wat vond u van die werking? Wat zijn de opvallendste bevindingen en verwezenlijkingen? Heeft dat project zijn doelstellingen bereikt?

Zult u het project ook verderzetten? Zijn er ook middelen voor uitgetrokken en zo ja, hoeveel?

Indien er een verlenging komt, hoe moet ik dan de verhouding zien van die Vlaamse voedselstrategie met de lokale voedselstrategieën, dus GO4Food samen met die lokale voedselstrategieën?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Eén ding is wel zeker: we zullen altijd voedsel hebben in Vlaanderen. We gaan zelfs ook nog kunnen exporteren. Ik denk dat ik de vrienden van cd&v daar zeker kan in geruststellen de komende jaren.

Wat uw vraag betreft, kan ik meegeven dat 150 lokale besturen de voorbije drie jaar hebben deelgenomen aan 25 voedselgerelateerde activiteiten van de VVSG. Diverse thema's kwamen aan bod, zoals gezonde en duurzame voeding, kortere ketens, voedselverspilling, duurzame aanbestedingen enzovoort.

Uit een marktonderzoek van de VVSG in het laatste jaar van het project blijkt dat 62 procent van de gemeenten bezig is met voedselbeleid, één op de vier heeft een lokale voedselstrategie of zet die op.

Het traject toont dus aan dat veel lokale besturen ook actief willen inzetten op een lokaal voedselbeleid. Belangrijke bevindingen zijn dat de transitie naar een duurzaam voedselsysteem met de verschillende actoren, op de verschillende bestuursniveaus én multidisciplinair aangepakt moet worden. Het is belangrijk dat er actief gezocht wordt naar complementariteit en ook naar samenwerking tussen de verschillende gemeentelijke beleidsdomeinen en tussen alle voedselactoren, van boer tot burger. Bovenlokale samenwerking is uiteraard nodig om krachten te bundelen. Voedsel stopt immers niet aan de gemeentegrenzen.

Wat uw tweede vraag, over het verlengen van de lokale voedselstrategieën betreft, weet ik het op dit moment nog niet. Ik ben aan het bekijken of we de centen misschien op een andere manier moeten inzetten. Het zal sowieso wel gaan naar lokale voedselstrategie, maar ik zit op een denkpiste om zoveel mogelijk korteketenboeren te steunen en te werken via hoevewinkels. Dat ben ik aan het bekijken.

Wat uw derde vraag betreft, werden binnen de Vlaamse voedselstrategie Go4Food hefboomacties geformuleerd waar diverse actoren in het voedselsysteem bij betrokken worden, de zogenaamde 'voedseldeals'. Eén van deze voedseldeals gaat over 'Voedselstrategieën op lokaal, regionaal en provinciaal niveau', waarbij de link naar het lokale en regionale niveau gelegd zal worden. De uitvoering van deze deal zal door de VVSG ook meegenomen worden in het project rond lokaal circulair voedselbeleid, in nauwe samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM).

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Dank u wel, minister. Het ging nogal snel, maar ik denk dat ik heb kunnen volgen. Ik heb goed begrepen dat u nog aan het nadenken bent over welke weg u verder wilt inslaan met die lokale voedselstrategieën. Mijn vraag is dan ook wanneer u die knoop zult doorhakken en of er ook ergens middelen voorzien zijn op een post. Staan die nu nog bij de VLM apart voor die lokale voedselstrategieën of zult u daar bijkomende middelen voor uittrekken? Wanneer is de timing voorzien voor het doorhakken van die knoop?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik kan er op dit moment nog geen timing op zetten. Mijn bedoeling is wel om centen vrij te maken en ook rechtstreeks met korteketenboeren te werken. U weet dat ik daar een groot voorstander van ben. Ik vind ook dat het voedsel dat hier wordt gemaakt, ook hier in onze winkels moet terechtkomen. Als je naar de warenhuizen gaat, zie je allerlei groenten en fruit die niet vanuit Vlaanderen komen, die van weet ik welk werelddeel komen. Ik vind dat allemaal te gek voor woorden, terwijl onze fruitboeren het bijzonder moeilijk hebben, ook qua inkomen.

Ik ben met een aantal pistes bezig, maar mijn droom is om in elke gemeente heel veel hoevewinkels te hebben waar boeren hun producten kunnen verkopen. Ik ben ook in gesprek met wat korteketenboeren om te kijken wat voor een project we kunnen uitrollen, maar het is de bedoeling om toch een ander soort beleid uit te stippelen dan datgene waar we vandaag mee bezig zijn.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Dank u wel, minister. Het was natuurlijk ook de bedoeling van de lokale voedselstrategieën om die zaken verder uit te werken. We zullen het verder opvolgen en zien wanneer u uw beslissing hebt genomen. Ik denk dat het in ieder geval goed is dat er ook bijkomende middelen voor die lokale voedselstrategieën vrijgemaakt zullen worden, wat nog niet zo duidelijk is. Het maakt niet zoveel uit of dat via een korte keten is of op een andere manier. Ik denk dat de basis voor die lokale voedselstrategieën is gelegd. Ik denk wel dat het cruciaal is om alles goed af te stemmen, ook met Go4Food, de Vlaamse voedselstrategie waar toch de hele Vlaamse Regering zich ook akkoord heeft mee verklaard. Ik denk dat een en ander wel in elkaar zal moeten passen. We kijken uit naar uw beslissing.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het potentieel van biomassa uit landschapsbeheer – 1605 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Ik heb een vraag over het economisch potentieel van biomassa, omdat ik denk dat houtkanten een rol kunnen spelen in het landschapsbeheer, maar zeker en vast ook in het plattelandsbeheer. Ik heb de gelegenheid gehad om daar in mijn vorig leven kennis mee te maken, onder andere met de houtkanten bij ons in Noord-Limburg. Ik denk dat het positief is dat u onlangs een onderzoek hebt laten uitvoeren door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), waarover ik trouwens ook een schriftelijke vraag heb gesteld en waarop u me ook geantwoord hebt.

Uit de studie blijkt dat de opbrengsten uit biomassagebruik een deel van de kosten voor beheer kunnen compenseren en bovendien voordelen bieden voor het milieu, de biodiversiteit en de landschapskwaliteit. Eigenlijk raakt het thema u in twee bevoegdheden, enerzijds leefmilieu en omgeving, anderzijds ook het plattelandsbeleid.

Zoals u schriftelijk geantwoord hebt, is het uw bedoeling om de technische en economische meerwaarde en haalbaarheid van het gebruik van biomassa voor diverse toepassingen na te gaan, wat positief is. Ik herhaal dat dat biomassagebeuren een belangrijke rol zou kunnen spelen in het Vlaamse plattelandsbeleid. Vandaar mijn vragen, minister, die voor een deel zijn ingegeven vanuit de sector van de Regionale Landschappen, die er op dit moment mee bezig is.

Ten eerste is het positief dat er via de VLM 1 miljoen euro wordt voorzien voor de uitvoering van het houtkantenplan, maar dat geldt blijkbaar enkel voor de aanplant van nieuwe houtkanten door de gemeenten, tenzij ik dat verkeerd begrepen heb uit uw antwoord. Waarom zou dat ook niet kunnen gelden voor eventuele andere partners, bijvoorbeeld private personen maar zeker ook landbouwers, Regionale Landschappen, natuurverenigingen? Hebt u eventueel nog plannen ter zake om dat uit te breiden naar die categorieën?

Ten tweede, waarom wordt er ook geen budget uitgetrokken voor het noodzakelijke beheer van bestaande houtkanten waar de biomassa uit vrijkomt? Ik denk dat het belangrijk is dat er nieuwe houtkanten bij komen, maar ook dat de bestaande houtkanten niet verdwijnen en goed onderhouden worden. Hebt u daar nog plannen voor? In de huidige plannen lijkt beheer niet prioritair en het kost de gemeenten nog steeds geld. Geen beheer leidt tot kwalitatieve en kwantitatieve achteruitgang, zoals dat ook het geval is bij de hoogstamboomgaarden in mijn regio, door minder biodiverse houtkanten en het beetje bij beetje verdwijnen van houtkanten.

Ten derde, was het niet beter geweest – en u kunt daar nog altijd over nadenken – om een centrale financiering te voorzien voor 'Vlaamse houtkantencoördinatoren', of ten minste een houtkantencoördinator die toegekend wordt aan een of twee regionale landschappen zodat dat overkoepelend werk kwalitatiever zou kunnen gebeuren en een deel op maat van elke regio?

Ten vierde wordt er nu verwezen naar Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (LEADER) voor een aantal andere individuele projecten. Misschien zou het beter zijn – en dat past dan ook binnen de gedachtewisseling die we al een paar keer gehad hebben – om in de plaats van dat Europese geld te verdelen over verschillende individuele projecten, het te globaliseren.

Tot slot, worden er eventueel een evaluatie en een bijsturing voorzien van wat u nu reeds aangekondigd hebt? Met andere woorden: indien u niet zou ingaan op een aantal van mijn suggesties op korte termijn, worden er dan eventueel een evaluatie en een bijsturing voorzien zodat dat dan zeker kan gebeuren? Ik zal u immers niet moeten uitleggen dat het op het werkveld minder de gemeenten zijn die bezig zijn met dat hele houtkantbeheer dan wel een aantal organisaties uit het middenveld die zich zowel in de natuursector als voor een deel ook in de landbouwsector bevinden.

Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhale Demir: U hebt inderdaad een punt. In onze projectoproep 'Aanplant houtkanten' gaan we via de lokale besturen. De andere partners kunnen via het Lokaal Energie- en Klimaatpact gaan, omdat we daar ook de mogelijkheid bieden om houtige landschapselementen aan te planten. Dat geeft dan wel de mogelijkheid aan private personen, landbouwers, maar ook aan regionale landschappen en natuurverenigingen om daarmee aan de slag te gaan.

Wat uw tweede vraag betreft, worden binnen de openstaande oproep voor lokale besturen zowel subsidies voorzien voor nieuwe aanplantingen als voor de nazorg en ook het beheer in de eerste jaren.

Het stimuleren en ondersteunen van duurzaam beheer van houtkanten en lokale en regionale valorisatie van de houtige biomassa afkomstig van de beheerwerken is ook een van de operationele doelstellingen binnen het houtkantenplan. Onder deze doelstelling zijn zeven acties opgenomen, die de kwaliteit, klimaatrobuustheid en het voortbestaan van het netwerk moeten verzekeren en ook de lokale en regionale valorisatie van de biomassa moeten stimuleren. De benutting van de houtige beheerresten moet helpen om de beheerkosten te compenseren en ook lokale en of regionale afzet te ontwikkelen. Die moet dan opnieuw een drijvende kracht worden voor het reguliere beheer en indirect ook aanzetten tot nieuwe houtkanten.

Met de lopende oproep wil ik er in de eerste plaats voor zorgen dat er op het terrein extra houtkanten komen, net zoals heggen en hagen. Zo kunnen we ook stappen zetten naar het herstel van een netwerk van houtige kleine landschapselementen die belangrijke verbindingen zijn in het landschap.

Dat wil niet zeggen dat ik niet erken dat er nood is aan coördinatie – daar hebt u een punt –: zowel op het niveau van het houtkantenplan als op regionaal niveau kan dit handig zijn. Momenteel wordt het houtkantenplan gecoördineerd door de VLM.

Voor de coördinatie van het plan op regionaal niveau is er een actie in het plan voorzien om regionale houtkantencoördinatoren aan te werven. Deze actie zal ook getrokken worden door de Regionale Landschappen, die dit verder ook zullen uitwerken. Vandaag nemen ze in hun reguliere werking wel deze coördinatietaak al voor een stuk op.

Wat uw vierde vraag betreft, is het instrument LEADER niet geschikt voor projecten met een globale aanpak, omdat LEADER enkel toegepast kan worden in specifiek daartoe afgebakende plattelandsgebieden. Bovendien moeten de projectaanvragen voldoende gebiedsgericht en innovatief zijn, wat haaks staat op de voorgestelde globale aanpak.

Wat uw vijfde vraag betreft, wordt de uitvoering van het houtkantenplan opgevolgd door de VLM, zoals ik gezegd heb. De stuurgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de organisaties die de verschillende acties trekken. Daarnaast wordt er ook halfjaarlijks overleg gepleegd met een ruimere groep van stakeholders om de

voortgang van het plan te bespreken, af te stemmen met de diverse partners op het terrein en ook samenwerking te versterken.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u, minister, voor uw antwoord. Het is positief dat u het eventueel meer regionaal gaat bekijken. De Regionale Landschappen zijn de ideale instellingen om dat voor een deel te coördineren, omdat in de raden van bestuur van die Regionale Landschappen ook alle actoren uit de open ruimte actief zijn. De manier waarop op die houtkanten en de eventuele voordelen qua leefmilieu, ecologie en economie ingespeeld wordt, verschilt nogal van regio tot regio. Ik denk dat het belangrijk is, omdat precies in die raden van beheer iedereen vertegenwoordigd is, zowel de landbouwverenigingen als de Regionale Landschappen. In die zin ben ik tevreden met uw antwoord. Ik zou u naar aanleiding van die evaluatie zeker willen vragen om effectief te bekijken of het niet mogelijk is om daar meer overkoepelend te werken, uiteraard met instanties waar gemeenten ook deel van uitmaken, en dat zijn dan opnieuw die Regionale Landschappen. Nu wordt er gewerkt via de gemeentelijke plannen, maar hoe je het ook draait of keert, dat is een omweg. De ene gemeente doet dat goed, de andere gemeente doet dat minder goed.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik ben het eens met wat collega Vandenhove zegt.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord. Bent u het ook eens met de minister?

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Natuurlijk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitspraken over de toekomst van de landbouw door de topvrouw van het intergouvernementele platform IPBES bij de uitreiking van een eredoctoraat door de UHasselt – 1383 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, wat we volgens mij een beetje missen hier in het Vlaams Parlement, is echt eens een fundamenteel debat over de toekomst van de landbouw. Naar aanleiding van een uitspraak die is gedaan door een topvrouw bij de uitreiking van een eredoctoraat aan de Universiteit Hasselt (UHasselt), voel ik mij geroepen om die vraag aan u te stellen. Ik ken ook uw betrokkenheid bij die universiteit.

Ik citeer haar: "In Europa moeten we op een andere manier aan landbouw gaan doen, om het uitsterven van planten en diersoorten af te remmen. Er is zeker een toekomst voor landbouw, maar niet voor de huidige intensieve landbouw en veeteelt. We weten vandaag hoe we de landbouw ecologischer kunnen maken: door minder meststoffen te gebruiken, door natuurlijke middelen te gebruiken tegen insectenplagen en door meer aandacht te hebben voor bestuivers. Het komt er nu op aan om die methoden op grote schaal toe te passen. Een landbouwer wil de natuur niet vervuilen, daarvoor ziet hij die natuur te graag. Ze zouden het graag anders doen, maar dat is moeilijk omdat het nieuwe en vaak dure investeringen vergt. Daarom

zal de politiek de landbouwers moeten bijstaan. Dat is fundamenteel. Zonder politieke wil en begeleiding zal het niet lukken om de omslag te maken.”

Ik zou het natuurlijk niet zo kunnen zeggen als die mevrouw. Zij is veel slimmer dan ik. Maar ik moet wel zeggen dat wij het vanuit Vooruit volledig eens zijn met wat zij zegt. Wij hebben dat al dikwijls op andere manieren gezegd. Ik neem ook aan, minister, dat u het feit dat de UHasselt een eredoctoraat toekent aan iemand met veel capaciteiten, niet in twijfel trekt, net zo min als de capaciteiten van de eredoctor van de UHasselt.

Hoe staat u inhoudelijk tegenover de uitspraken van die professor? Ik neem aan dat u niet volledig akkoord zult gaan, maar kunt u deels akkoord gaan met haar uitspraken? Zo ja, met welke uitspraken wel en met welke niet? Zult u in uw toekomstige beleid rekening houden met deze suggestie, eigenlijk echt een regel voor de toekomstige landbouwonwikkeling? Hoe wilt u in de toekomst de landbouwactiviteit in Vlaanderen meer verzoenen met het biodiversiteitsbeleid?

Wordt het niet hoog tijd voor een echt parlementair debat over de toekomst van de Vlaamse landbouw? Staat u daarvoor open? Wat is uw visie ter zake?

Voorzitter, ik denk dat het nuttig zou zijn om daar eens een debat over te voeren, een beetje in de context van dat boek dat recent gepubliceerd is. Maar dan moeten we uiteraard ook Boerenbond uitnodigen, voor alle duidelijkheid, wat voor dat boek niet het geval geweest is.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Er zijn de laatste dagen heel veel wetenschappers die hun licht laten schijnen over ... Maar het is goed voor het maatschappelijke debat, collega Vandenhove, dat we een zo divers mogelijk gamma aan wetenschappers beluisteren. Degene naar wie u verwijst, is ook zo iemand die een bepaalde visie en kijk heeft op het landbouwbeleid. Ikzelf heb haar uitspraken niet gehoord, moet ik eerlijk zeggen, dus ik ga mij baseren op de elementen die u naar voren hebt gebracht in uw vraagstelling.

Zoals u weet, onderschrijft Vlaanderen de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, de zogenaamde SDG's, van de Verenigde Naties. Duurzame ontwikkeling bestaat uit drie pijlers: ecologie, economie en de sociale pijler. Die zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Zo is bekend dat in regio's waar het economisch niet zo goed gaat, de bevolking bezig is met de zelfoverleving en zich dus minder bekommert om milieu of natuur. Kortom, zoals al vaker gesteld in deze commissie, ligt de uitdaging in het vinden van een balans tussen de diverse pijlers.

In elk pleidooi of visie die ik ontwikkel rond landbouw, of het nu gaat over het Mestactieplan, het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) of stikstof, is het voor mij ook altijd de ambitie om dat evenwicht tussen landbouw en natuur te vinden, omdat ik er heel sterk van overtuigd ben dat dat wel perfect hand in hand gaat, zoals gisteren ook nog eens geduid tijdens de plenaire vergadering.

Vanuit het eigen perspectief en de eigen kennis en met onderbouwde argumenten pleiten voor een verschuiving van dat evenwicht naar de ene of de andere zijde, dat zal inderdaad vanuit ieder zijn standpunt bekeken kunnen worden. Elk zal daarbij een visie hebben rond die toekomst, op basis van studies en publicaties. Binnen het landbouwbeleid is het evenwicht sinds de voorbije twintig jaar duidelijk verschoven van de economische en sociale pijlers naar de meer ecologische pijler van duurzame ontwikkeling. Ik denk dat elk plan dat vandaag in Vlaanderen ontwikkeld wordt en dat gericht is op de toekomst van onze Vlaamse landbouw, ook maar in één richting gaat, en dat is de verdere verduurzaming van de landbouw.

Waar voorheen het uitgangspunt was dat voedselproductie ondersteund moest worden om landbouwers in een redelijke levensstandaard te kunnen voorzien en tegelijk billijke voedselprijzen aan de bevolking te verzekeren, staan vandaag de publieke diensten – water, natuur en klimaat – veel meer centraal, ook vanuit de landbouwers, die die diensten kunnen leveren. Zij zijn ook landschapsbouwers, met respect voor water, natuur en klimaat. Zij worden niet meer ondersteund voor wat en tegen welke prijs ze produceren, maar voor de duurzame productierandvoorwaarden die ze implementeren op hun bedrijf.

Het GLB is daar het mooiste bewijs van. Ik ben blij dat we vandaag kunnen zeggen dat we gisteren een heel belangrijke stap hebben gezet met de goedkeuring. Zoals al vaker aangehaald, is dat het meest groene GLB ooit. Elke minuut dat we het uitvoeren, is een verbetering voor zowel de verduurzaming van de landbouw als de milieukwaliteit. In dat GLB zitten in de eerste pijler de agromilieuklimaatmaatregelen, en ook de beheerovereenkomsten in pijler 2.

Die Europese visie op landbouw is dus niet in steen gebeiteld, maar is sinds het ontstaan na de Tweede Wereldoorlog heel vaak bijgestuurd, ook naar aanleiding van nieuwe maatschappelijke uitdagingen. Het is een proces van verandering, dat ook de komende jaren nog zal plaatsvinden. Ik zie het ook als onze verantwoordelijkheid als beleidsmakers om te zorgen dat we onze landbouwers niet uit het oog verliezen in dat proces. Zij zijn, wat mij betreft althans, ook een van de belangrijkste gesprekspartners om die evolutie te tekenen.

Ik sta altijd open voor debat. We zijn vandaag inderdaad op een zeker kruispunt gekomen wat het Vlaamse land- en tuinbouwbeleid betreft, met alle uitdagingen voor ogen. Gisteren hebben we toch wel twee belangrijke klippen genomen, als ik dat zo mag stellen, namelijk het GLB en het Mestactieplan. Rest ons nog stikstof. Ik denk dat het inderdaad niet slecht is dat die instrumenten de verdere verduurzaming van de landbouw mee begeleiden en ondersteunen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel voor uw constructieve antwoord in deze tijden, minister. Dat was ook de bedoeling van mijn vraagstelling. Het is echt belangrijk dat we een aantal landbouwdossiers – stikstof is nu zeer actueel, maar ook een aantal andere dossiers – effectief bekijken in het kader van structurele oplossingen. Dat was ook de draagwijdte van mijn vraag, vooral omdat die uitspraak gedaan is in Limburg, naar aanleiding van een eredocoraat.

We moeten met alle democratische partijen samen begrijpen dat we inderdaad een andere richting uit zullen moeten. Sommigen zullen dat sneller willen doen dan anderen, maar ik denk dat dat de enige toekomst is voor de landbouwsector in ons te kleine Vlaanderen. We hebben dat gezien aan de Oost-Duitse grens, dicht bij Polen. Als je zoveel oppervlakte hebt, is het geen probleem. Maar als je een beperkte oppervlakte hebt zoals Vlaanderen, is dat een probleem. We zullen dat onder ogen moeten durven te zien, alle partijen, maar ook alle betrokken organisaties. Ik dank u voor uw antwoord, minister.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik kan me daarbij aansluiten. Onze landbouw is vandaag bij de meest duurzame landbouw in de wereld, maar die sector en die landbouwers weten dat ze maar één weg te gaan hebben, en dat is de verdere verduurzaming. U verwijst naar Vlaanderen dat een zakdoek groot is. We worden hier eerder dan vele andere regio's geconfronteerd met uitdagingen die gelinkt zijn aan de beperkte ruimte die wij hier hebben, waarbinnen ook die landbouw zijn plek moet krijgen, nu en wat mij betreft ook in de toekomst. Ik denk dat we samen die weg zullen bewandelen van

verdere verduurzaming in alle beleidsinstrumenten die nu en in de komende jaren hier in dit Vlaams Parlement nog zullen worden goedgekeurd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitbraak van de dollekoeienziekte in Nederland – 1373 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het geval van dollekoeienziekte in Zuid-Holland – 1391 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Deze vraag is inderdaad een voorbeeld van een vraag die onmiddellijk is ingediend nadat die informatie bekend werd gemaakt, maar dat is ondertussen al een paar weken geleden.

In Nederland werd op een boerderij de dollekoeienziekte aangetroffen bij een dode koe. Het is voor het eerst sinds 2011 dat er in Nederland een geval van de rundveeziekte vastgesteld werd. En ik moet u niet overtuigen dat die ziekte erg besmettelijk is bij runderen. Vanaf 1986, toen de ziekte ontdekt werd, betekende ze in het Verenigd Koninkrijk een ramp voor de rundveehouders. Meer dan 180.000 besmette runderen moesten toen afgevoerd worden. De ziekte verspreidt zich onder runderen via geïnfecteerd slachtafval in het voer, en het duurt meer dan drie jaar voordat dieren er ziek van worden. De rundveeziekte kan bij mensen, door het eten van besmet rundsvlees, ook de ziekte van Creutzfeldt-Jakob veroorzaken: een zeer zeldzame hersenziekte die gekenmerkt wordt door geheugenverlies, ataxie, onwillekeurige bewegingen en stijfheid. De ziekte komt vooral voor bij jonge mensen en heeft in vele gevallen een dodelijke afloop. Tot op vandaag bestaat er geen behandeling voor.

Vandaar dat ik enkele vragen heb, maar ik herhaal dat deze vraag onmiddellijk was ingediend nadat die informatie bekend werd gemaakt. Ik denk dat dat trouwens op een woensdagmorgen was, vandaar dat we onmiddellijk die vraag samen – hetzelfde geldt voor de collega die zo dadelijk aansluit – ingediend hebben voor de week nadien.

Volgt u de situatie in Nederland rond de uitbraak van de dollekoeienziekte op de voet? Wat zijn de laatste ontwikkelingen? Hebt u hierover overleg met uw Nederlandse collega? En ik denk dat de situatie voor de minister, die vlak bij de Nederlandse grens woont, nog meer relevant is, los van het thema, maar ook op basis van de ligging, zou ik zeggen.

Hoe wapent Vlaanderen zich tegen een mogelijke uitbraak van de ziekte op Vlaams grondgebied? Welke maatregelen hebt u eventueel al genomen, of zult u nemen, om een uitbraak in Vlaanderen tegen te gaan?

Heeft Vlaanderen een plan van aanpak bij een mogelijke uitbraak op Vlaams grondgebied? Hoe ziet het actieplan er dan uit?

Welke stappen zullen ondernomen worden bij een uitbraak? Zo neen, zult u een actieplan met mogelijke maatregelen bij een uitbraak opstellen?

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Collega's, na gisteren is het een beetje vreemd om over te gaan tot de orde van de dag, zeker met een vraag die al een aantal weken geleden is ingediend. Desalniettemin is het toch een aandachtspunt, denk ik.

Minister, voor het eerst sinds 2011 is in Nederland een geval van dollekoeienziekte vastgesteld, ook wel BSE genoemd. De boerderij waar de besmetting werd vastgesteld, werd onmiddellijk geblokkeerd. Ook het besmette rund is volgens de Nederlandse minister van Landbouw niet in de voedselketen terechtgekomen. Dat is uiteraard goed nieuws.

De dollekoeienziekte is een zeldzame ziekte die in 1986 voor het eerst werd vastgesteld bij Britse runderen. Ook mensen kunnen met BSE besmet geraken. In 1996 werd zo een nieuwe dodelijke variant van de ziekte van Creutzfeldt-Jakob ontdekt bij de mens, en werd die in verband gebracht met de BSE-epidemie. De oorzaak zou het eten van besmet vlees of andere voedingsproducten afkomstig van runderen zijn.

Kortom, een nieuw geval van BSE, voor het eerst in twaalf jaar, moet ons niet onmiddellijk doen panikeren, maar we moeten er natuurlijk wel heel waakzaam voor zijn.

Minister, mijn vragen voor u zijn dan ook de volgende.

Is er ondertussen contact geweest tussen u en de Nederlandse minister van Landbouw? Wat was hiervan het resultaat, en wat is de laatste stand van zaken wat het BSE-geval betreft?

Zullen er boven op het Europese monitoringsprogramma bijkomende controles op BSE uitgevoerd worden bij Vlaamse koeien?

Hebt u inmiddels overleg gehad met uw federale collega, minister Clarinval, inzake eventuele bijkomende maatregelen? Indien dat zo is, wat werd er dan beslist? Indien dat niet het geval is, bent u van plan om een overleg te plegen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Vandenhove, Zuid-Holland klinkt inderdaad alsof het dicht bij Limburg ligt, maar dat ligt eigenlijk aan de andere kant van Nederland, gewoon even wat aardrijkskunde ter info.

Zoals u weet, is die voedselveiligheid een federale bevoegdheid, maar ik volg het nieuws uiteraard op de voet. Het BSE-geval in Nederland was een atypische vorm van BSE, zo heb ik begrepen. Atypische BSE-gevallen komen sporadisch voor bij oudere dieren en treden spontaan op, dat in tegenstelling tot de zogenaamde klassieke BSE.

In toepassing van de Europese TSE-verordening (overdraagbare spongiforme encefalopathieën) voert het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) een BSE-bewakingsprogramma uit. Al de onderzoeken die gekoppeld zijn aan het BSE-bewakingsprogramma, zijn met een gunstig resultaat uitgevoerd.

De afgelopen jaren zijn in de Europese Unie (EU) jaarlijks gemiddeld een vijftal atypische BSE-gevallen vastgesteld in een veestapel van meer dan 37 miljoen volwassen runderen. Gezien de spontane aard van de aandoening kan niet worden voorspeld waar deze gevallen zich zullen voordoen. De ontdekking van een atypisch geval van BSE in Nederland wijst niet op een verhoogd BSE-risico, maar is volledig in overeenstemming met de resultaten van het bewakingsprogramma dat de afgelopen vijf jaar in de EU is uitgevoerd. Er is dus op dit ogenblik, gelukkig maar, geen reden om aan te nemen dat er in ons land een verhoogd risico bestaat.

Het laatste geval van BSE dat in ons land bekend is, dateert uit 2006. Er is bij ons gelukkig nog nooit een geval bij de mens geconstateerd. In 2012 kreeg België van

de Wereldorganisatie voor diergezondheid (OIE) officieel de status van verwaarloosbaar risico voor BSE, wat de meest gunstige status is.

Er dient te worden opgemerkt dat naast deze bewaking ter bestrijding van de prevalentie van de ziekte er ook maatregelen ter bescherming van de volksgezondheid van toepassing zijn, zoals de verwijdering van zogenaamd gespecificeerd risicomateriaal. De dollekoeienziekte doet zich bijvoorbeeld voor in de hersenen, en die worden systematisch uit het kadaver weggehaald.

Dan wat de vragen over de bevoegdheden betreft, is het inderdaad een bevoegdheid van de federale overheid. Als we spreken over het monitoringsprogramma, dan moet ik verwijzen naar het FAVV en de FOD Volksgezondheid.

Collega's, daarmee heb ik al uw vragen beantwoord.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel, minister. Zoals ik zei, is de vraag al een hele tijd geleden ingediend. Ik denk inderdaad dat, wat uw bevoegdheid betreft, u de maatregelen hebt genomen die nodig zijn. Maar het is natuurlijk ook belangrijk om de zaak op te volgen.

Bedankt dus voor het antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Dank u wel voor het antwoord. U ziet het alvast positiever in.

Er zijn natuurlijk heel wat federale bevoegdheden, en ik hoor u vooral verwijzen naar die kant. Dat is oké, maar ik denk dat het ook wel belangrijk is om daar op regelmatige basis overleg rond te plegen.

Ik had ook gelezen dat er in Brazilië een bijkomend geval is ontdekt, en daardoor is de export vanuit Brazilië naar China met onmiddellijke ingang stopgezet. Dat kan toch belangrijke effecten hebben op de wereldwijde handelsmarkt.

Ik vraag dus eigenlijk vooral waakzaamheid. Paniek is, denk ik, in dezen een hele slechte raadgever. Paniek is altijd een slechte raadgever, maar waakzaamheid is wel aan de orde.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Daar ben ik het volledig mee eens, mevrouw Joosen.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Ik denk inderdaad dat het belangrijk is om de zaak op de voet te volgen, ook al is het niet vlak bij Limburg, maar aan de andere kant van Nederland. *(Gelach)*

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Joke Schauvliege aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het Europese schoolfruitprogramma – 1593 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Minister, u weet dat Vlaanderen sinds lang gebruikmaakt van Europese subsidies voor het promoten van gezonde tussendoortjes op school. We hebben het project 'Oog voor Lekkers', gefinancierd door Europa, maar ook in samenwerking met Onderwijs, gezondheidsbeleid en Landbouw. De bedoeling daarvan is duidelijk: gezonde tussendoortjes aanbieden op school. Het is een win-win. Kinderen krijgen die gezonde tussendoortjes en op die manier worden ook de lokale producenten gepromoot. In tijden van lege brooddozen is dat natuurlijk een bijzonder waardevol project.

Gaandeweg hebben we het programma vaak bijgestuurd, maar we merken op het terrein dat er toch nog heel wat praktische drempels te overwinnen zijn. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan het snijden van fruit voor kleuters. Het blijft een grote drempel om dat fruit aan te bieden aan scholen, men heeft er een heel pak vrijwilligers voor nodig. Dat is maar één voorbeeld. We zien dat het aantal scholen dus fors omhoog kan.

Ik weet dat Europa op dit moment bezig is met een grote evaluatie van dat Europese schoolfruitprogramma. Minister, daarom vind ik het het juiste moment om een aantal vragen aan u te stellen.

Hoe evalueert u het project 'Oog voor Lekkers'? Dat is een samenwerking tussen Landbouw, Onderwijs en Welzijn. Welke knelpunten ziet u op het terrein? Weten we waarom sommige scholen niet intekenen?

Welke elementen zal Vlaanderen inbrengen in het kader van de Europese evaluatie? Welke verbeterpunten zijn er mogelijk op Europees vlak om die subsidies uit te delen?

Zijn er plannen om op korte termijn bijsturingen te doen in Vlaanderen?

Kan het project eventueel opengetrokken worden naar bedrijven en bedrijfskantines? Want dat is ook iets waar Europa over nadenkt op dit moment.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega. Zoals u weet is 'Oog voor Lekkers' een samenvoeging van de vroegere schoolcampagnes voor 'Tutti Frutti' en 'Melk op school'. Maar dat moet ik u niet vertellen, want u bent inderdaad altijd een voorvechter geweest in de hoedanigheid van minister van Landbouw. Het is immers nog in zijn huidige vorm gestart onder uw leiding in het schooljaar 2017-2018.

Het aantal deelnemende scholen is in stijgende lijn. Dat toont het belang en de relevantie van die maatregel. De deelnamecijfers zijn, met uitzondering van de coronajaren, jaar na jaar gestegen. Dat is positief om vast te stellen. Voor het huidige schooljaar werd een recordaantal inschrijvingen van 1324 scholen geteld. Dat is weer een stijging van bijna 5 procent ten opzichte van de vorige schooljaren. Uit analyse van de deelnamecijfers blijkt dat de meeste deelnemende scholen steeds opeenvolgende jaren deelnemen. Elk jaar stappen er ook nieuwe scholen in het project. Die scholen nemen deel om verschillende redenen. Directies en leerkrachten zijn vaak op diverse scholen actief en introduceren het project door hun goede ervaringen op de nieuwe school.

Op de website van 'Oog voor Lekkers' worden ook begeleidende educatieve maatregelen aangeboden aan zowel deelnemende als niet-deelnemende scholen om hen te ondersteunen in het uitwerken van hun gezondheidsbeleid tijdens de lessen in de klas. Die maatregelen worden ook actief gepromoot en ze zijn een ideale manier om niet-deelnemende scholen te laten kennismaken met het project.

Er zijn echter toch nog enkele knelpunten, punten voor verbetering op het terrein. We stellen regelmatig vast dat de werking van onze scholen wordt ondersteund

door het enthousiasme van verschillende vrijwilligers, maar niet elke school beschikt over een uitgebreide ouderraad, een uitgebreide pool van vrijwilligers, vaak bekend als fruitmoeders.

Op ons voorstel werd dit schooljaar het maximale steunbedrag dat scholen per portie kunnen ontvangen, door de Vlaamse Regering geëvalueerd en verhoogd, om zo rekening te houden met de stijgende prijzen en ervoor te zorgen dat deze maximale steunbedragen kostendekkend kunnen blijven.

Er zijn een aantal scholen waarbij al een uitgebreid gezond voedingsbeleid op school geïntegreerd is. Die scholen hebben bijvoorbeeld de afspraak met ouders dat alle dagen fruitdagen zijn. Dat wordt dan volledig door de ouders gefinancierd. Dergelijke scholen geven er de voorkeur aan dat de subsidie gaat naar de scholen die het nodig hebben.

Daarnaast heerst er soms de foutieve perceptie dat de administratie rond de maatregel zwaar is in verhouding tot de subsidie die verkregen kan worden. 'Oog voor Lekkers' is echter een goede aanvulling op het krappe schoolbudget en kan ervoor zorgen dat scholen extra momenten kunnen creëren voor hun leerlingen om in contact te komen met gezonde voeding in combinatie met een educatief klasmoment. Deelnemende scholen geven aan dat de administratieve procedure zeer gebruiksvriendelijk is. De infolijn van het project wordt door de deelnemers als zeer efficiënt, klantvriendelijk en bereikbaar bestempeld. Het Departement Landbouw en Visserij (DLV) heeft ook stap-voor-staphandleidingen uitgewerkt om scholen die voor de eerste maal inschrijven, te ondersteunen. Daarna is het proces zo intuïtief mogelijk gemaakt.

Wat betreft de Europese context: er is een uitgebreide openbare Europese raadpleging geweest waarbij burgers, producenten, belangengroepen en overheidsinstanties suggesties konden doen om het toekomstige Europees kader aan te passen. Deze suggesties gingen van het aanpassen van het subsidiabele productgamma tot uitbreiding van de doelgroep van de maatregel. Vlaanderen heeft hierbij aangegeven te opteren voor een ruim Europees kader met de mogelijkheid om regionale, culturele verschillen en aandachtspunten te kunnen blijven integreren in de eigen invulling van het programma.

Wat betreft de plannen tot bijsturing, eventueel op korte termijn, in Vlaanderen: ik heb het DLV gevraagd om juridisch te onderzoeken of de inschrijvingsprocedure en de administratieve afhandeling toch nog verder vereenvoudigd kunnen worden, om de drempel zo laag mogelijk te maken en een zo efficiënt en aantrekkelijk mogelijk programma te maken.

Daarnaast is de opdracht gegeven om een studie uit te voeren om de maximale portieprijs opnieuw te evalueren, zodat die volgend schooljaar eventueel opnieuw aangepast kunnen worden als dat nodig zou blijken. Sinds dit jaar zijn ook de portieprijs verhoogd en hebben we specifiek voor biologische producten een bijkomende verhoging in de tussenkomst voorzien.

Tot slot: het doel van het Europese beleid dat aan de basis ligt van de schoolregeling is het aanleren van gezonde eetgewoontes bij leerlingen van het lager en het secundair onderwijs. Bedrijven en bedrijfskantines vallen niet onder de doelgroep van deze Europese maatregel.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Minister, dank u wel voor uw uitgebreide antwoord. Het is goed om te horen dat er dit jaar een recordaantal scholen, 1324, ingeschreven hebben. Daar moeten we nog veel extra promotie voor maken. Ik heb uit het antwoord op de schriftelijke vraag begrepen dat er inderdaad een serieuze dip geweest is tijdens de coronajaren. Dat lijkt me logisch. Ik denk dat scholen toen

met andere kopzorgen zaten en dat het ook niet voldeed aan een aantal verplichtingen op het vlak van corona. Dit is het moment om dit extra te promoten. Zeker in tijden van – wat ik daarnet al zei – lege brooddozen, maar ook van stijgende voedingsprijzen zijn die gezonde tussendoortjes heel cruciaal en belangrijk.

Ik noteer dus dat u dat positief evalueert. Dat is goed. Ik volg u dat het leeft dat het heel complexe procedures zijn om in te schrijven, wat niet zo is. Maar dat leeft wel bij de scholen. De scholen hebben al heel veel omhanden, en dan komt er nog die rompslomp bij om dat allemaal aan te vragen. U hebt daar de juiste keuze gemaakt om te kijken hoe u die administratie nog kunt verlichten en die verplichtingen naar beneden kunt halen.

Wat de maximale prijs betreft, denk ik ook dat dat ook logisch is.

Ik zou toch vragen om het Europese kader goed voor ogen te houden. Ik weet dat Europa op dit moment wel bezig is om te kijken of ze dat kunnen uitbreiden naar bedrijfskantines enzovoort. Dat is wel iets wat leeft binnen Europa. Ik denk dat dat voor ons ook een mogelijkheid zou kunnen zijn om ook daar de gezonde voeding wat te promoten. We zijn er nog niet dat dat daar nu voor bestemd kan worden, maar ik sluit niet uit dat het Europees wel die richting uitgaat.

Minister, we volgen het verder op. Ik kan u alleen maar steunen in uw overtuiging dat dit een belangrijk project is, dat het zo ruim mogelijk moet zijn, zodanig dat het op maat van de lidstaten geïnterpreteerd kan worden en dat die administratieve last zoveel mogelijk naar beneden moet.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, ik wil u nog herinneren aan een vraag die ik gesteld heb rond de problematiek in de appelteelt, waarbij ik toen gesuggereerd heb om aanvullend op dit programma – en ik denk dat collega Schauvliege een goede vraag gesteld heeft – te kijken in welke mate we eventueel weg kunnen in de overgangperiode. Want als ik met de mensen uit de sector spreek, die zien natuurlijk maar één oplossing: nieuwe rassen, in de hoop dat ze daarmee de markt inderdaad verder gaan veroveren. Dat wil dus zeggen dat er in de tussentijd heel wat omgekapt gaat worden. In welke mate kunnen we er eventueel naar steun aan de appelsector voor zorgen dat dat ook een stuk ingeschakeld zou worden in heel dat gebeuren? Zeker als daar eventueel cofinanciering naar Europa moet gebeuren, lijkt me dat een mogelijke piste. Ik vraag om dat mee te nemen in heel het gebeuren van vers fruit, zeker naar scholen toe en andere pistes.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Schauvliege, ik deel volledig uw visie over de toekomst van dit project en wat mij betreft van een zo breed mogelijke uitrol en implementatie in onze samenleving.

Collega Vandenhove, het komt zo dadelijk nog aan bod in de andere vraag. U raakt daar inderdaad een terecht punt aan. Ik ervaar ook in onze eigen regio dat het goed is om lokale producenten zoveel mogelijk rechtstreeks in contact te brengen met scholen. Dat kan het geheel natuurlijk alleen maar versterken. Ik denk dat we daar zo dadelijk in de volgende vragen nog dieper kunnen op ingaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de vraag van de agrovoedingssector tot oprichting van het wetenschappelijk comité voor de erkenning van stikstofreducerende technieken – 1717 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, collega's, minister, gelukkig is collega Sintobin er niet. Vorige week is er de oproep geweest voor dat wetenschappelijk comité vanuit een aantal actoren van de sector, niet alleen landbouw- maar ook andere organisaties. De aanleiding van mijn vraag is vrij duidelijk. Of er nu een akkoord binnen de Vlaamse Regering komt of niet, het gegeven van te veel stikstof zal actueel blijven en we zullen moeten blijven zoeken naar nieuwe technieken om dat aan te pakken.

Ik verschil daarin van mening met een aantal collega's die veel meer dan ik geloven in die wetenschappelijke oplossing. We moeten inderdaad blijven zoeken naar die mogelijkheden en uitwegen, maar ik geloof nooit dat dat voor 100 procent het probleem zal kunnen oplossen. Ik wil daar zelfs geen percentage op plakken. In die zin zou ik aanraden om te blijven zoeken. Als we oplossingen vinden, des te beter, maar laten we ons daar niet op vastpinnen. Ik denk dat we ons dan gaan vastrijden.

Zes organisaties uit de agrovoedingsketen vragen aan de Vlaamse Regering dat het wetenschappelijk comité dat stikstofreducerende technieken moet erkennen, versneld aan de slag gaat en versneld probeert tot oplossingen te komen. De huidige toepassingen om de ammoniakuitstoot te verminderen zijn immers beperkt en zijn niet op elk landbouwbedrijf toepasbaar. Bovendien zijn ze vaak duur en zorgen ze niet voor een meerwaardecreatie. Dat laten die zes organisaties weten. Ik herhaal dat het gaat over mensen uit de hele keten, niet enkel landbouworganisaties.

Er is dus nood aan nieuwe, innovatieve technieken om de vooropgestelde doelen mede te behalen, dus niet enkel te behalen. Die moeten worden goedgekeurd door een wetenschappelijk comité, dat gisteren ook nog even ter sprake gekomen is in de plenaire vergadering en waarvan ik denk dat het ondertussen opgericht is. Mijn vraag is of dat ondertussen al samengekomen is en of er al resultaten zijn. Er zouden al 23 technieken op de wachtlijst staan om beoordeeld en eventueel erkend te worden.

Vandaar mijn vragen, minister.

Wat is de timing waarbinnen dat wetenschappelijk comité dat stikstofreducerende technieken moet erkennen, echt aan de slag zal gaan?

Ten tweede, zijn er een algemeen kader, een bepaalde timing en bepaalde doelstellingen vooropgezet om tot bepaalde resultaten te komen? Zo ja, welke? Er zijn twee mogelijkheden: ofwel laat u het comité gewoon werken, in die zin dat u kijkt wat de resultaten kunnen geven, ofwel probeert men toch een bepaald kader te creëren en doelstellingen en timing voorop te zetten.

Ten derde, hebt u al een reactie gegeven op de vraag van deze zes organisaties uit de agrovoedingsketen? Werd er al een gesprek gevoerd met deze organisaties? Zo ja, wat was de uitkomst van dat gesprek?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u, collega Vandenhove, het is uiteraard een belangrijke vraag. Het Wetenschappelijk Comité Luchtemissies Veeteelt (WeComV) behoort tot

de bevoegdheid van collega Demir. Volgens mijn informatie heeft het comité zijn activiteiten officieel gestart op de startvergadering van 29 november 2022 en is het sedert dan ook operationeel. Er waren vergaderingen op 29 november 2022, 18 januari 2023 en 1 maart 2023. Dit jaar zijn er nog vergaderingen gepland op 31 maart, 21 april, 17 mei, 22 juni en 11 september. De vergaderingen van het najaar worden later vastgelegd en volgen ook ditzelfde tempo. Momenteel zijn er bij het WeComV vier dossiers over emissiereducerende technieken lopende. De staat van de behandeling van de adviesaanvragen en verdere informatie over de werking van het WeComV zijn beschikbaar op de website.

Het WeComV behandelt de dossiers die door het administratief team worden ingediend. Alle aanvragen worden gericht aan het administratief team. De wachtlijst werd aan het team overgemaakt voor de behandeling. Het team is inmiddels gestart met een eerste vergadering op 30 januari en behandelt in zijn vergaderingen de aanvragen, ook die die op de wachtlijst staan. Het onderzoekt de aanvraag op zijn administratieve volledigheid en verklaart de aanvraag al dan niet ontvankelijk. Vervolgens vindt een eerste bespreking plaats binnen dat team. Desgevallend bereidt het team de aanvraag tot overdracht naar het WeComV voor. Er wordt een nota toegevoegd aan de aanvraag met vragen omtrent verificatie, verduidelijking, evaluatie van de desbetreffende techniek of maatregel uit de aanvraag.

Dan wordt die aanvraag aan het wetenschappelijk secretariaat van het WeComV bezorgd en worden ook specifieke vragen van de minister voor wetenschappelijk advies aan het WeComV overgemaakt. Het wetenschappelijke secretariaat bereidt de agenda en andere praktische aangelegenheden van het WeComV voor. Het vormt de brugfunctie tussen het administratief team en het WeComV, zodat het WeComV zijn advies in alle wetenschappelijke onafhankelijkheid kan vormen.

Het WeComV zal vervolgens de aanvraag bespreken en zo nodig meer informatie vragen van de aanvrager, een werkgroep van experts samenstellen en die bevragen, om een zo stabiel en duidelijk mogelijk advies te formuleren over de emissiereducerende techniek of de maatregel uit de aanvraag. Het WeComV zal de adviezen openbaar publiceren op zijn website www.wecomv.be. Dit heeft als doel de maatschappij en alle fabrikanten volledige transparantie te garanderen. Het wetenschappelijk secretariaat bezorgt dat advies ook aan het administratief team.

Wat uw laatste vraag betreft, moet ik verwijzen naar collega Demir.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik heb u inderdaad de vraag gesteld, omdat de vraag expliciet aan u gericht was door de betrokken organisaties. Ik denk dat het goed is dat we effectief een stand van zaken over dat wetenschappelijk comité hebben. Het is bijzonder actueel gezien de hele problematiek. Ik dank u voor uw vrij volledig antwoord. Ik herhaal dat we realistisch moeten zijn wat de oplossingen betreft die naar voren geschoven worden. Elke bijkomende oplossing is inderdaad goed, maar denken dat we het daarmee volledig gaan kunnen oplossen, is een beetje de realiteit ontkennen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Voorzitter, collega's, ik wil me graag aansluiten bij deze vraagstelling gezien de noodkreet op het terrein. Ik had gehoopt om gisteren ook de vraag aan minister Demir te kunnen stellen, maar die vraag is uitgesteld door het actuadebat.

De bezorgdheid naar de mogelijkheid tot erkenning van technieken leeft toch ook wel op het terrein. Er zijn ondertussen al een drietal jaar geen nieuwe technieken meer erkend, terwijl we natuurlijk wel verwachten dat vanuit de sector stappen

worden gezet voor de reductie. We weten allen dat innovatie hierin een heel belangrijke rol kan spelen, zoals wij ook innovatie aanmoedigen in alle andere sectoren, omdat we weten dat Vlaanderen excelleert in innovatie en dat innovatie ook tot oplossingen kan leiden.

Dank, minister, om een overzicht van de werking van het WeComV te geven. Het is ondertussen gestart. Ik hoop op een schakelen met de allergrootste snelheid ooit, gezien de druk op het terrein. We kijken toch allen uit naar de mogelijkheden voor reductie. Mensen op het terrein kunnen ook maar aan de slag als ze effectief zekerheid hebben over die erkenning. Doordat de erkenning uitblijft, weten we dat we eigenlijk zelf de grootste rem zijn om op het terrein ook die reducties te realiseren. Ik hoop dat de snelheid wordt genomen.

Ik moet ook opmerken, minister – dat is ook een vraag aan bevoegd minister Demir –, dat vandaag niet voor alle diersoorten een aanmelding kan gebeuren om technieken te laten erkennen, wat ik bijzonder betreur. Varkens en kippen in dezen wel, maar andere diersoorten niet, terwijl ook daar uitdagingen liggen en ook die sector innovatieve technieken klaar heeft die ze graag zouden willen erkend zien. Ik weet ook niet waarom dat zo blijft hangen. Daarop wil ik zeker dieper ingaan met uw collega, minister.

Waar ik u nog even extra aandacht voor wil vragen, is ook iets wat ik in het verleden al eens als suggestie heb meegegeven en wat ook in de brief expliciet staat vermeld. Dat is de uitwerking van een proefstalregeling om op het terrein nieuwe technieken in de praktijk, niet alleen theoretisch en niet alleen in proefbedrijven en dergelijke, maar werkelijk in de praktijk te kunnen testen om in real life de best mogelijke resultaten te kunnen realiseren, maar vervolgens ook landbouwers de ruimte te geven om mee te werken aan de innovatie en nieuwe stappen te zetten met nieuwe technieken. Het is uiteraard belangrijk dat je voor zo'n proefstalregeling een kader creëert, zodat er voor die landbouwer die daarin mee wil investeren en voor een stuk risico wil nemen, een afscherming van dat risico is. Gezien de noodzaak en de snelheid die we toch ook als overheid verplicht zijn om te nemen, kan de proefstalregeling echt wel een belangrijk element zijn en een bijdrage aan oplossingen bieden. Daarom wil ik u vragen hoe u daartegenover staat en of we mogelijkheden hebben om zo'n proefstalregeling op korte termijn te realiseren.

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Voorzitter, ik wil bij dat laatste nog aansluiten en geef vanuit onze fractie ook de steun om er voortgang mee te maken. Ik denk dat we in de conceptnota, waarover nog geen akkoord is, rond deze thematiek een aantal stappen vooruit hebben zien staan, onder andere de technieken die in Nederland al erkend zijn en die hier ook zouden worden gevalideerd, of het kader dat uitgewerkt zou worden rond die proefstallen. *(Opmerkingen van Tinne Rombouts)*

Hopelijk kunnen we daar vrijdag met z'n allen een akkoord over vinden.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik verwijs nog even naar onze begrotingsbesprekingen hier van een tijd geleden, waarbij ik ook verwees naar het innovatieprogramma met de 12 miljoen euro die we vrijgemaakt hebben, dat ook specifiek gericht is op het stimuleren van innovatie in de sector, en dat heel breed genomen.

Ik ben ervan overtuigd dat we de ambitie – zoals ik het ooit genoemd heb, en wat ik ook meen – mogen hebben om het Silicon Valley op het vlak van landbouw te worden in Vlaanderen. We hebben vandaag al heel wat innovatie in de sector, en we moeten die verder stimuleren in functie van de verdere verduurzaming van de landbouw.

Wat die staltechnieken betreft, is het effectief ook zo dat in de schoot van de KU Leuven de middelen effectief zijn vrijgemaakt om naar die gesloten stalsystemen te gaan, waarbij je als het ware naar nul emissie gaat. Ik geloof heel sterk dat we daar echt aan de vooravond staan, dat dat geen sciencefiction meer is en geen jaren meer zal duren, dat de techniek zodanig up-to-date gemaakt kan worden dat je echt naar een stikstofneutrale stal kan gaan. Ik denk dat een soort proefstalregeling op dat vlak inderdaad een goede suggestie is. Ik ben het idee in ieder geval erg genegen. Ik geloof heel sterk in innovatie als een heel belangrijk instrument om stikstof te reduceren.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Zoals ik al gezegd heb, dank ik u, minister, voor het antwoord. Ik denk dat het belangrijk is dat het comité gestart is en dat we effectief kijken, in functie van de vergaderingen en het potentieel ontsluiten ervan, in welke mate dat kan bijdragen aan een gedeeltelijke oplossing voor het hele stikstofprobleem. Ik herhaal dat het, wat mij betreft, over een gedeelte gaat en dat ik niet geloof dat we hiermee het hele probleem zullen kunnen oplossen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de protestacties van fruittelers in Brussel voor eerlijke prijzen – 1477 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de lage prijzen die fruittelers krijgen voor hun producten – 1518 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, minister, collega's, ook dit is een vraag die er al een tijdje ligt. Maandag 6 februari ligt al een hele tijd achter ons. Ondertussen zijn er nog heel wat andere betogingen in Brussel geweest die in dezelfde lijn liggen. De betoging toen ging over de lage prijzen die de fruittelers krijgen voor hun producten in de supermarkten. Het protest ging uit van Actiegroep Fruitteilers en van CEPIFRUIT en bracht een colonne van zo'n honderd tractoren op de been. Zij trokken naar de hoofdzetel van handelsfederatie Comeos om een eerlijke, niet te lage prijs voor hun producten te vragen.

Op dit moment betalen de supermarkten de fruittelers niet genoeg om de kosten te dekken, laat staan om een leefbaar inkomen te verdienen. Voor 1 kilo appels krijgen de telers vandaag een kleine 40 cent. In de supermarkt wordt diezelfde kilo verkocht voor 2 euro. Dat is dus een groot verschil, waarvan een te klein deel naar hen gaat. Om de kosten te dekken, inclusief loon, zouden ze 1 euro moeten krijgen. Volgens de telers is er voldoende marge om dat te doen, maar moet de marge beter verdeeld worden tussen de telers enerzijds en de supermarkten anderzijds. Zij vrezen dat als de situatie niet verandert, er binnen twee tot drie jaar geen appelteelt meer zal zijn in Vlaanderen. 'Geen meer' is wat overdreven, maar dat past zo in een actie, zou ik zeggen. Dat er effectief een probleem is met de appelsector, is zo. Ik heb er daarnet al op gealludeerd, aansluitend op de vraag van collega Schauvliege.

Minister, hebben de actievoerders ook uw kabinet aangedaan of hebt u een gesprek met hen gehad? Want daar gaat het eigenlijk over.

In november 2022 hebben we het al eens gehad over de problemen in de appelteelt. Ik heb toen gesuggereerd – het was geen idee van mij maar wel van de belangrijkste landbouworganisatie in Vlaanderen – om een masterplan op te maken voor de appelteelt. Ik heb daarstraks al gezegd – dat had ik al begrepen, maar het is bevestigd bij ons bezoek aan Berlijn – dat de oplossing er wellicht in ligt om naar specifieke merken toe te gaan en ook naar een deel minder productie.

Welke maatregelen voorziet u om de specifieke problemen in de sector aan te pakken?

Enkel een globale ketenaanpak met een hogere prijs voor de telers zal een echte oplossing voor de toekomst van de sector bieden. Hebt u hierover al contact gehad met de distributiesector? Wat was de uitkomst van dat overleg, of plant u dat overleg?

Welke bijkomende acties plant u om de consument te sensibiliseren en aan te moedigen om meer binnenlandse appels te consumeren?

De volgende vraag heb ik daarstraks al gesteld naar aanleiding van de vraag van mevrouw Schauvliege: worden er, aanvullend op de Europese subsidies, ook Vlaamse subsidies voorzien om fruit te verdelen bij scholen en/of armoedeorganisaties? Het is beter de appels te verdelen dan van de boom te laten vallen.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel, voorzitter. Eerst en vooral dank aan de collega's en ook aan de minister voor het wachten. Het is niet dat ik te laat vertrokken ben of zo en het is ook niet wegens de sneeuw, maar ik moest in het ziekenhuis zijn voor een echo van mijn vierde telg die op komst is.

De voorzitter: Proficiat. *(Opmerkingen. Gelach)*

Steven Coenegrachts (Open Vld): Collega Vandenhove heeft de situatie goed geschetst. Het is van 6 februari geleden dat de fruitboeren aan de hoofdzetel van Comeos hebben geprotesteerd om van de retail betere prijzen te vragen. Ik ga niet heel de inleiding van collega Vandenhove overdoen, maar het komt er eigenlijk op neer dat het ketenoverleg, waar we het vaak over hebben, broodnodig maar niet altijd zo effectief en efficiënt is – jammer genoeg, zou ik zeggen. We kunnen niet vanuit de overheid opleggen wat de winstmarges zijn van deze of gene, maar we weten dat de landbouwers de zwakste schakel zijn binnen de keten, en daar moet binnen de keten meer en betere aandacht voor zijn.

Minister, ik ga rechtstreeks naar de vragen, want ik heb er wel wat. Ik zal proberen samen te vatten, want u hebt ze al gekregen.

Is er duidelijkheid over de concrete winstmarges binnen de retail op de aan- en verkoop van binnenlandse voedingsproducten in het algemeen en fruit in het bijzonder? Comeos schermde met bepaalde percentages. Zo neen, is het een idee om aan uw federale collega's te vragen om dit te laten uitzoeken door het Prijzenobservatorium van de FOD Economie?

Minister, u hebt terecht uw solidariteit met de sector betoond, maar kunt en zult u ook concretere maatregelen nemen om de lage prijzen voor de producten van de fruittelers te verbeteren?

Welke inspanningen zult u doen om het ketenoverleg opnieuw onder druk te zetten om rond de tafel te gaan zitten en tot een evenwichtig akkoord te komen zodat ook de fruittelers en andere landbouwers een faire en minstens kostendekkende prijs voor hun producten zullen ontvangen?

De sector lijdt sinds 2014 onder het Russische embargo en al ongeveer even lang probeert het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) samen met

Flanders Investment & Trade (FIT) te zoeken naar nieuwe afzetmarkten voor ons fruit. In hoeverre is men in die opdracht geslaagd en welke afzetmarkten zijn dan ook effectief toegankelijker gemaakt voor ons fruit?

Welke rol kunnen de veilingen spelen?

In hoeverre wordt de integratie van verkoop via de korte keten versterkt in de fruitsector?

Is het een optie om telers van appels en peren logistiek en financieel te faciliteren om naar productdifferentiatie te gaan, bijvoorbeeld bij boomgaarden die aan vervanging toe zijn? Is het dan een idee om hen te stimuleren die te vervangen door bijvoorbeeld klein rood fruit dat, zoals we weten, een jaar na de aanplant al rendement kan opleveren en waar ook steeds meer vraag naar is van de consument?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, ik begrijp uiteraard zeer goed de moeilijke situatie waarin de appeltelers op dit ogenblik verkeren. Ze werken zeer hard om een kwalitatief hoogstaand product op de markt te brengen en kampen sinds een aantal jaar met tal van uitdagingen en problemen die de rendabiliteit van hun bedrijven zwaar onder druk zetten. Er is, zeker sinds het handelsembargo van Rusland in 2014, sprake van een verstoorde afzetmarkt, waardoor het aanbod groter is dan de vraag, met zeer lage prijzen als gevolg. Daarnaast zijn de kosten de afgelopen jaren bijzonder sterk gestegen. Voor hard fruit denk ik aan de hoge energieprijzen. Hun actie was gericht aan het adres van Comeos. Ik heb geruime tijd geleden al een overleg gehad met een aantal telers en plan een vervolg.

We zien dat de context waarin we werken zeer uitdagend blijft. Zeker nu we te maken hebben met een daling van de vraag en er ook toenemende concurrentie is uit andere landen zoals Polen en Turkije, maakt dat de uitdagingen des te groter.

Het opleggen van minimumprijzen of het blokkeren van buitenlandse producten is niet mogelijk, maar er zijn een aantal zaken waar ik wel op kan ingrijpen om op die verzadigde markt een verschil te maken.

Ten eerste zetten we in op het voeren van promotie en het zoeken naar nieuwe exportmarkten. Jaarlijks wordt voor zowel groenten als fruit voor de marketing tussen de 8 en 10 miljoen euro uitgegeven, waarvan 50 procent subsidie opgenomen in de operationele programma's door de producentenorganisaties. Hiervan is 1,5 miljoen euro bestemd voor de werking van VLAM. 23 procent van het VLAM-budget is bestemd voor promotie van ons fruit.

In het binnenland ligt de focus van de VLAM-campagne op de start van het seizoen, waarbij de consument gestimuleerd wordt om te kiezen voor fruit van bij ons. Wie regelmatig naar de radio luistert, zal ongetwijfeld de VLAM-campagne herkennen met de opvallende tune 'Denk aan Fons van fruit van bij ons'. VLAM lanceerde deze campagne in 2019 om de consument te sensibiliseren om voor fruit van bij ons te kiezen. VLAM herbekijkt op dit moment de strategie en het communicatieplan van een nieuwe driejarige campagne, waarbij opnieuw de focus op het aspect 'lokaal' zal liggen.

Voor het zoeken naar nieuwe exportmarkten kan VLAM dankzij Europese middelen extra acties ontwikkelen. Zo heeft VLAM drie 'tasting'-programma's lopen, specifiek voor de promotie van de Conferencepeer in Duitsland, Brazilië en China. Daarnaast heeft VLAM in het kader van de Brexit een promotiecampagne lopen in het Verenigd Koninkrijk. Tot slot is VLAM ook wereldwijd aanwezig op vakbeurzen om naast groenten ook hard fruit te promoten bij de internationale handelsrelaties.

Dat deze acties enig succes blijken te hebben, kunnen we vaststellen uit de indrukwekkende exportstatistieken. De Belgische export van de Conferencepeer naar Duitsland is tussen 2014 en nu maar liefst verviervoudigd. De export van de Conferencepeer naar China is sinds 2014 met 25 procent gestegen. Op de Braziliaanse markt is VLAM nog niet zo lang actief, maar we exporteren inmiddels toch rond de 200 ton per jaar naar Brazilië. Vorig jaar startte VLAM met een vierde promotiedossier, met Europese cofinanciering in het Verenigd Koninkrijk.

Ten tweede zetten we ook in op de korte keten. Daar ga ik zo dadelijk nog dieper op in.

Ten derde zetten we in op de ontwikkeling van nieuwe beloftevolle rassen. In het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), dat inmiddels is goedgekeurd, blijft de verhoogde VLIF-steun (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds) van 30 procent voor de aanplant van beloftevolle variëteiten behouden, net als de bijkomende steun voor jonge landbouwers van 10 procent. Die steun zal in het nieuwe GLB ook mogelijk zijn als de aanplant gebeurt door een groep van landbouwers. Ook zal de huidige lijst met beloftevolle variëteiten aangepast worden op basis van objectieve criteria. Ook rassen met voornamelijk een potentieel in de biologische landbouw komen in aanmerking. Er is hierover al overleg geweest tussen onze administratie en de sector.

Ten vierde zetten we in op steun voor duurzame investeringen in de sector. Het VLIF blijft de fruitteeltsector ondersteunen met subsidies voor duurzame investeringen. Ik denk hierbij in het bijzonder aan de verhoogde VLIF-steun voor oogstprotectie zoals hagelnetten en hfk-vrije (fluorkoolwaterstof) en/of energiezuinige frigo's.

Fruittelers die willen inzetten op verwerking en korteketenverkoop zullen bijkomend ondersteund worden via het VLIF in het nieuwe GLB. Het steunpercentage voor de nodige investeringen stijgt van 30 procent naar 40 procent. Dat is de extra 10 procent voor de jonge landbouwers.

Ten slotte zet onze administratie de laatste jaren in op meer markttransparantie. Op die manier krijgen we een beter zicht op het evenwicht, of eerder onevenwicht, tussen vraag en aanbod. Momenteel loopt de implementatie van de Europese wetgeving, waardoor voor de belangrijkste landbouwproducten over alle sectoren heen de prijzen doorheen de keten worden genoteerd. Daardoor wordt de positie van de landbouwer in de keten versterkt.

Voor de groente- en fruitsector moeten we in België de prijzen van appel en tomaat van de producent af, het verpakkingstation en de inkooprijzen van de retail doorgeven. Mijn administratie werkt aan de methodologie van de eerste twee niveaus. De FOD Economie focust op de inkooprijzen van de retail. Normaal wordt verwacht dat die oefening dit jaar afgerond zal zijn. Al deze gegevens worden dan gepubliceerd via dashboards van de Europese Commissie. Dat zal het mogelijk maken om na te gaan welke prijs op welk moment wordt betaald. We hebben dan meer inzicht in de margeverdeling doorheen heel de keten. Daarnaast geeft het ons ook meer informatie over de situatie in de andere Europese landen.

Het toezicht op de eerlijke handelspraktijken tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen is inderdaad een federale bevoegdheid. Daarover gaan we in overleg met de federale collega.

In de context van de situatie in de appelsector is het volgens mij belangrijk dat er met alle spelers, niet enkel met de retail, zal worden gesproken. Zo horen tussenhandelaars ook aan de gesprekken over een billijke verdeling deel te nemen. Er bestaat een structureel overleg tussen de schakels van de Belgische agrovoedingsketen, namelijk het ketenoverleg, u bekend. Het ketenoverleg vindt plaats op initiatief van de sector zelf en heeft ook een gedragscode ontwikkeld, net om de relaties tussen aanbieders en kopers te verbeteren en te bevorderen.

Als we zien dat dit ontoereikend is voor het huidige probleem, dan kunnen we als overheid ook de verschillende actoren samenbrengen. Momenteel heeft mijn federale collega minister Clarinval dat initiatief genomen toen hij de fruitsector als sector in crisis heeft erkend. Voor zover ik weet, moet dit nog worden geconcretiseerd. Ook daarover zullen we verder contact opnemen met de federale collega, met de vraag dat Vlaanderen daarbij kan worden betrokken.

Sinds 2017 is er al een Actieplan Hardfruit, zoals u weet. Dat is gelanceerd met verschillende acties die tot op de dag van vandaag nog altijd lopende zijn, zoals de promotie en het onderzoek. Uit contacten van mijn administratie met de belangrijkste landbouworganisaties is gebleken dat deze landbouworganisaties momenteel geen vragende partij zijn voor een nieuw masterplan.

Er is een Europees budget met Vlaamse cofinanciering beschikbaar voor de verdeling van groenten en fruit op school – daar is daarstraks ook al naar verwezen – in het kader van het schoolprogramma 'Oog voor Lekkers'.

De Vlaamse cofinanciering dekt in de eerste plaats de btw die op de aankopen betaald moet worden door de scholen, omdat die niet gefinancierd mag worden met Europees geld. Op die manier kunnen de subsidies toch volledig kostendekkend zijn voor de deelnemende scholen. De groente- en fruitsector binnen VLAM is partner in het project 'Oog voor Lekkers' en reserveert hiervoor elk jaar 60.000 euro vanuit het promotiebudget van de sectorgroep groenten en fruit. Daarnaast heeft de Vlaamse Regering zich dit schooljaar geëngageerd om ervoor te zorgen, wanneer de Europese middelen uitgeput zijn, een inspanning te doen met extra Vlaams geld om ervoor te zorgen dat alle scholen die zich hebben ingeschreven, ook kunnen genieten van de subsidies waar ze recht op hebben.

Via de sectorale interventies groenten en fruit worden operationele programma's opgezet door producentenorganisaties actief in de groente- en fruitsector. Deze producentenorganisaties kunnen verschillende interventies opnemen in hun operationele programma's en hen helpen om meer marktgericht te werken.

Via de verschillende interventies wordt er ook ingespeeld op bijna alle noden in de sector: de investeringen, de promotie, investeringen voor oogstbescherming, onderzoek en studies in het kader van emissies, afval, reststromen en dergelijke meer.

Wat de verdere modernisering betreft – ik neem dus ook alle vragen van de collega's die hier vandaag niet zijn, dat maakt dat het antwoord op jullie vragen nog vollediger is, collega's – is het belangrijkste dat de productietechnieken in een continu proces evolueren naar nog meer efficiënte systemen. Het Departement Landbouw en Visserij (DLV) steunt ook de erkende onderzoekscentra voor fruitproductie en voor bewaring – pcfruit, u welbekend, Inagro, het Proefcentrum Hoogstraten voor aardbeien – bij het testen van nieuwe methodes en bij het verspreiden van de kennis onder de producenten. Voor de fruitsector gaat het concreet om de keuze van nieuwe rassen, snoeitechnieken, methodes voor gewasbescherming of de machines. Ook de digitalisering van het beheer van de percelen en het gebruik van gewasbescherming in functie van de waarnemingen van weerstations en opgeleide waarnemers in het veld wordt actief ondersteund.

Verdere ontwikkelingen zijn de invoering van machines met hoge precisie die werken met GPS-systemen en/of optische registratie van individuele bomen of takken. Hierdoor kan zowel het gebruik van gewasbescherming als de inzet van personeel tijdens het onderhoud van de boomgaard en tijdens de oogst worden verminderd.

Het DLV faciliteert het gebruik van de modernste technologie verder via het VLIF en het VLIF-innovatiefonds, waarmee nieuwe en veelbelovende technologie en apparaten in de Vlaamse sector worden geïntroduceerd.

Dan kom ik tot de a- en b-vragen van collega Coenegrachts. Het in kaart brengen van de winstmarges doorheen de voedingskolom is een federale bevoegdheid. De laatste studie hiervan dateert van december 2022. Wat de marges van de distributie betreft, besluit de studie dat er sprake is van een bijna algemene verslechtering van de marges in de levensmiddelenindustrie in 2022. We ervaren dat elke dag op het terrein in die sector. Zo zijn de kosten sterker gestegen dan de verkoopprijzen. Zoals bij elke studie worden er in de publicatie bepaalde beperkingen van de studie gegeven. Een daarvan is dat er voor de detailhandel gebruikgemaakt wordt van de totale kostenstructuur omdat er geen gegevens per productcategorie voorhanden zijn.

Er zijn contacten tussen onze administraties, en op basis van de informatie die ik krijg, heeft de administratie van de bevoegde federale collega's zich voorgenomen om in de toekomst studies te bekijken naar de eerste schakels, met name de margeverdeling tussen de primaire en de secundaire sector. Daarnaast zou de implementatie van de prijsnoteringen van bepaalde landbouwproducten doorheen de keten, een Europese verplichting, hier ook bij kunnen helpen. Dat is allemaal 'work in progress', collega's. Er is nog geen werkgroep opgericht, maar samen met onze administratie zetten we daar onze schouders onder.

Een van de belangrijkste taken van een veiling – in verband met de vragen over de positie van de veiling – is de afzet organiseren. Dat is hun kerntaak. Door het aanbod te concentreren kunnen leden van de veilingen hun fruit samen vermarkten, waardoor ze grotere volumes kunnen aanbieden en betere prijzen kunnen bedingen.

Door een efficiëntere verkoop, namelijk door het fruit te bundelen en te verkopen via één kanaal, kunnen veilingen schaalvoordelen creëren en de kosten van distributie en verkoop verminderen. Veilingen hebben vaak een uitgebreid netwerk van kopers en kunnen de telers toegang bieden tot nieuwe markten.

Daarnaast bieden de veilingen de mogelijkheid aan hun telers om hun fruit centraal te sorteren en te verpakken. Hierdoor kan de kwaliteit worden verbeterd en een hogere prijs worden verkregen. Door het verstrekken van voorschotten op de verkoop van het fruit kan de cashflow van de telers ook verbeterd worden.

Ten slotte zijn onze veilingen producentenorganisaties die via het operationeel programma steun kunnen ontvangen. Zoals reeds besproken is er in het nieuw strategisch GLB-plan een potentieel budget voorzien van om en bij de 60 miljoen euro voor de groente- en fruitsector, dat op verschillende manieren kan worden ingezet om onze landbouwers te steunen. De samenwerking tussen telers die plaatsvindt via de veilingen, blijft dus een grote troef.

Wat de korte keten betreft: zoals daarstraks aangehaald, is dat inderdaad een van de aspecten waar we als overheid op inzetten. Verkoop in de korte keten is voor onze producenten een heel interessant verdienmodel, of minstens toch een belangrijk onderdeel ervan.

In 2021 nam onze administratie een initiatief om kennis samen te brengen, knelpunten aan te pakken en acties uit te rollen via samenwerking tussen de verschillende actoren betrokken bij de korte keten. Dit resulteerde in een strategische visienota met als slogan 'Korte Keten: meer op en rond de tafel'. Het DLV, VLAM, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), Steunpunt Korte Keten, Boerenbond, het Algemeen Boerensyndicaat (ABS), Groene Kring, en nog een aantal andere, hebben een sterke alliantie gemaakt, die is uitgemond in een strategische nota, die gelanceerd is op 14 mei vorig jaar.

Uit een eerste verkennende analyse van augustus 2022 blijkt een aanzienlijk winst voor de aardbeiproducenten door korteketenverkoop ten opzichte van de gangbare kanalen. Wij ondersteunen de ontwikkeling van degelijke afzetkanalen via het VLIF. Met initiatieven zoals de 'Week van de Korte Keten' en de website rechtvanbijdeboer.be willen

we de bekendheid van die korte keten verhogen en de belangstelling voor lokale voeding van bij ons blijven promoten. Daarnaast biedt VLAM de ondernemers in de korte keten ook actieve ondersteuning om de verkoop te bevorderen.

In het nieuwe GLB, dat inmiddels inderdaad is goedgekeurd, zitten veel instrumenten die ook voor de fruitsector van toepassing zijn. Onder andere is er de nieuwe maatregel 'Opstart van of omschakeling naar een toekomstgerichte duurzame ondernemingsstrategie op een landbouwbedrijf', die kansen biedt voor bedrijven waar de korte keten deel uitmaakt van de totale bedrijfsstrategie.

Ten slotte is productdiversificatie een belangrijk element van een duurzame en veerkrachtige sector. Een instrument hiervoor is het stimuleren van de aanplant van nieuwe en veelbelovende rassen. In nauwe samenwerking met de sector en onderzoekscentra gebeurt de selectie van dergelijke rassen. Producenten kunnen steun krijgen voor de kosten van de aanplant van nieuwe bomen en, indien van toepassing, royalty's.

De nadruk ligt daar vooral op de meerjarige pitfruitrassen, maar er komen ook steeds meer kleinfruitrassen op de lijsten, omdat we een groeiende vraag vanuit de sector zien, en goede marktkansen voor die producten.

De verschuiving tussen deze productcategorieën wordt door mijn administratie vergemakkelijkt door trainingen en advies via de onderzoekscentra en door opleidingen in naschoolse vormingscentra.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Bedankt voor het uitgebreide antwoord. Niemand kan er iets op tegen hebben dat de initiatieven die al genomen zijn op diverse vlakken, effectief plaatsvinden, of nog uitgebreid worden. Maar ik denk inderdaad dat we vooral moeten inzetten op productdifferentiatie, en dat dat op termijn – dat moet eigenlijk relatief snel gebeuren, laat ons duidelijk zijn – de echte oplossing is voor dit probleem.

Al die andere dingen moeten uiteraard ook blijven gebeuren, en daar moet nog meer op worden ingezet. Maar ook de telers, waar het in de eerste plaats om gaat, en de telerorganisaties moeten alle mogelijkheden en middelen krijgen, met ook de nodige ondersteuning vanuit Vlaanderen, om de mogelijkheden die er komen, verder te ontwikkelen.

Er zijn tegenwoordig trouwens ook een aantal private instanties die proberen om op dat vlak werk te leveren. Ik geloof daar dus nogal in. Ik denk dat dat echt de enige oplossing is om het echte omzetprobleem van de appeltelers tot een goed einde te brengen.

Wat ten tweede het probleem van die prijs betreft, de aanleiding van de vraag: toen ik daarnet zei dat we anders moeten gaan denken over heel het landbouwgebeuren, dan denk ik dat we ook hierover anders moeten gaan denken. Ik weet dat het niet simpel is om de consument te overtuigen om duurdere dingen te kopen, maar toch moeten we in een bepaalde richting denken, en daar het debat durven open te breken, want anders blijven we in dat systeem zitten waarbij effectief te weinig van die prijs naar de teler gaat, en te veel – of het te veel is, is dan weer een andere vraag – naar de verdeler.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Bedankt voor een zeer uitgebreid antwoord, en ook voor alle initiatieven ter zake. Wat ik zeker onthoud, en wat ik het belangrijkste vind, is het openen van die buitenlandse markten. Zo is er die Braziliaanse

markt waarover u spreekt. Want als we het hebben over de winstmarges van telers, dan hebben we het natuurlijk ook over het openen van hoogkwalitatieve markten, het opdrijven van die exportmarkten, die omzetten, en op die manier ook de winstmarges. Bedankt voor uw initiatieven, maar er is vooral nood om daar op te leveren, en dingen in gang te zetten in de praktijk. Ik ben blij dat u zo goed naar mij luistert en zelfs salueert als ik u opdrachten geef.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik denk dat de collega's hier een terechte bekommernis aanhalen. Ik wil de vraag ook nog wel iets breder trekken. In het kader van een zoektocht naar een duurzame toekomst voor onze Vlaamse land- en tuinbouw denk ik dat dat een fundamenteel debat is. En dan stel ik toch vast dat het fundamentele debat de laatste weken onvoldoende belicht werd. Producenten, onze Vlaamse land- en tuinbouwers, zijn prijsnemers, en ze zijn al lang de dupe in de keten. En momenteel dekt de vergoeding voor onze fruittelers vaak niet eens de kosten, en dat is natuurlijk op lange termijn gewoon onhoudbaar.

We spreken allang over die malverhoudingen in de keten, en eerlijk gezegd, in al die jaren dat we er hier in de commissie over spreken, is er ook niet echt heel veel veranderd. Ik hoor u antwoorden over promotie, export, nieuwe ontwikkeling, monitoring. Dat is allemaal mooi, maar ik steun toch de vraag van collega Coenegrachts, de vraag over het ketenoverleg. Dat is natuurlijk een fundamenteel mechanisme, dat ketenoverleg. Ik heb de vraag al verschillende keren gesteld, en ik ga vandaag toch nog eens proberen. Het ketenoverleg is gebaseerd op vrijwilligheid, en dan hoor ik graag van u, minister, of u een stok achter de deur zult inbouwen binnen het ketenoverleg om te komen tot correcte prijzen voor onze land- en tuinbouwers.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Wat dat laatste betreft, denk ik dat we de markttransparantie nog kunnen verhogen. Daar heb ik naar verwezen.

Wat het ketenoverleg betreft, denk ik dat het belangrijk is dat er ook een stuk vertrouwen groeit in die keten. Als je spreekt over een eerlijke prijsvorming, wat natuurlijk wel cruciaal is, en heel breed gaat in de land- en tuinbouw vandaag – dat gaat veel breder dan de fruitsector –, dan denk ik dat de billijke verdeling van de kosten ook een uitdaging is. Maar je zit natuurlijk met een vrijemarktwerking. Dat is de realiteit.

Collega Vandenhove, veel van de zaken waar u naar verwijst zitten natuurlijk in de gemeenschappelijke marktordening (GMO), zoals u weet. Als het bijvoorbeeld gaat over nieuwe rassen, over diversificatie, en nu ook over het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid, dan denk ik dat we daar de juiste stappen kunnen zetten.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Bedankt voor het uitgebreide antwoord. Dat zal ongetwijfeld nog terugkomen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.